

MARŪA MA KEERĨ MA PAŨLŨ KŨRĨ AKORINITHO

¹ Nī niĩ Paũlũ, mütümwo wa Kristũ Jesū nī ũndū wa kwenda kwa Ngai, türĩ na Timotheo mûrũ wa Ithe witū,

Twatüma marūa maya kürĩ kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, o hamwe na andū othe aamûre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayū kuuma kürĩ Ngai Ithe witū o na Mwathani Jesū Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristũ arogooocwo, o we Ithe witū wa tha, na Ngai mwene ūhoro wothe wa kũumanirĩria,

⁴ ūrĩa ūtūumagirĩria mathiina-inĩ maitū mothe, nîguo na ithuĩ tûhotage kûhooreragia arĩa marĩ na thîna o wothe na ũndū wa kûumirĩrio kürĩa ithuĩ ene tûumirĩrio nakuo nî Ngai.

⁵ Nîgûkorwo o ta ūrĩa kûnyariirwo gwa Kristũ kûingihîte thînî witû-rî, ūguo noguo kûumanirĩria gwitû kûingihîte nî ũndû wa Kristû.

⁶ Tûngithînio-rî, tûthînagio nîguo mûumirĩrio na mûhonokio; tûngiimirĩrio-rî, tûumagirĩrio nîguo na inyuĩ mûgîe na ūumirĩru, ūrĩa ūciaraga gûkirirĩria

mūkīnyariirwo na mathīina o ta marīa tūthīnagio namo.

⁷ Nakīo kīrīgīrīro kīrīa tūrī nakīo nī ūndū wanyu nī kīrūmu, tondū nītūūi atī o ta ūrīa mūgwatanagīra na ithuī maūndū-inī marīa tūnyariiragwo namo-rī, no taguo mūgwatanagīra na ithuī ūhoro-inī wa kūumanīrīria o naguo.

⁸ Ariū na aarī a Ithe witū, tūtikwenda mūkorwo mūtooī mathīina marīa twarī namo būrūri wa Asia. Twarī hatīka-inī nene mūno makīria ma ūrīa tūngīahotire gūkirīrīria, nginya ha ūhoro witū wa gūtūūra muoyo tūkīyūmīra tha.

⁹ Ti-itherū, ngoro-inī ciitū twaiguaga tūtuīrīirwo gūkua. No kwahanīkire ūguo nīguo tūtikae kwīlhoka ithuī ene, no twīhoke Ngai, ūrīa ūriūkagia arīaakuū.

¹⁰ Nīwe watūhonokirie ūgwati-inī ūcio wa haanaga wa gīkuū, na nowe ūgaatūhonokia. We nīwe twīrīgīrīire atī no egūthīi na mbere gūtūhonokia,

¹¹ inyuī na inyuī mūgītūteithagia na gūtūhoera. Nao andū aingī nīmarīcookingia ngaatho nī ūndū witū, tondū wa wega ūcio tūtugītīwo naguo arī macookio ma mahooya ma andū aingī.

Paūlū Kūgarūra Mūbango Wake

¹² Na rīrī, ūndū ūyū nīguo twīrahagīra: Thamiri ciitū nīcio itūmenyithagia atī mīthīire iitū ūrīa tūkaraga nayo gūkū thī, na makīria ūrīa tūkararanagia na inyuī, nī ya ūtheru na ya ūhoro wa ma kuuma kūrī Ngai. Tūtiīkaga ūguo

kūringana na ūūgī wa thī, no nī kūringana na wega wa Ngai.

¹³ Nīgūkorwo tūtiramwandīkīra ūndū o na ūrīkū mūtangīhota gūthoma kana gūtaūkīrwo nīguo. Na ngwīhoka atī,

¹⁴ o ta ūrīa mūtūmenyete hanini, nīmūrītaūkīrwo biū atī no mūhote kwīraha nī ūndū witū, o ta ūrīa tūkeeraha nī ūndū wanyu mūthenya ūrīa wa Mwathani Jesū.

¹⁵ Na tondū wa ūrīa ndaarī na mwīhoko wa ūndū ūcio-rī, nīndabangīte njūke kwanyu mbere nīguo mūgunīke maita meerī.

¹⁶ Ndabangīte ndīmūceerere ngīthīi Makedonia, na njokere kūu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuī nīguo mūcooke mūndūme Judea.

¹⁷ Hīndī ūrīa ndaabangaga ūndū ūcio-rī, kaī ndeekaga ūguo na itherū? Kana hihi haaragīria mībango yakwa na njīra ya kī-mwīrī nīguo rīmwe njugage, “Iī, Iī,” na rīrīa rīngī ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherū, o ta ūrīa Ngai arī mwīhokeku-rī, ndūmīrīri iitū kūrī inyuī ti “Iī” na rīngī “Aca.”

¹⁹ Nīgūkorwo Mūrū wa Ngai, Jesū Kristū, ūrīa mwahunjīrio ūhoro wake nī niī, na Sila, na Timotheo, ūhoro wake ndwarī wa kuuga, “Iī” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thīnī wake gūtūrīraga o “Iī.”

²⁰ Nīgūkorwo ciīranīro cia Ngai, o na cingīhīte atīa-rī, ciothe nī “Iī” thīnī wa Kristū. Na nī ūndū ūcio thīnī wake, ithuī tūkoigaga “Ameni” nīgeetha Ngai agoocagwo.

²¹ Na rīrī, Ngai nīwe ūtūmaga ithuī hamwe na inyuī twīhaande wega thīnī wa Kristū. Nīwe

watūitīrīrie maguta,

²² na agītwīkīra rūūri rwa kuonania atī tūrīake, na agītūhe Roho wake thīnī wa ngoro ciitūarī ta mwīhoko wa kūrūgamīrīra maūndū marīa magooka.

²³ Ngai nīwe mūira wakwa, na nīoī atī nīi ndaagire gūcooka Korinitho nī ūndū wa kūmūcaaīra.

²⁴ Üguo ti kuuga atī nītūramwatha ūhoro-inī wa wītīkio wanyu, no nī atī tūrutithanagia wīra na inyuī nīgeetha mūkenage, tondū mūtūrīte mwīhaandīte wega nī ūndū wa wītīkio wanyu.

2

¹ Nī ūndū ūcio nīgūtua ndaatuire itua atī ndikūmūceerera rīngī ndīmūiguithie kīeha.

² Tondū-rī, ingīkīmūiguithia kīeha-rī, nūū ūngīgītigara wa kūngenya, o tiga inyuī arīa njiguithītie kīeha?

³ Ndamwandīkīre üguo nīgeetha rīrīa ngooka ndikanaiguithio kīeha nī acio njagīrīrwo nīgūkenio nīo. Nī ndaarī na ūūmīrīru harī inyuī inyuothē atī nīmūngīagwatanīre na nī gīkēno-inī gīakwa, nakīo gītuīke kīanyu.

⁴ Nīgūkorwo ndamwandīkīre ndī mūthīnīku mūno, na ndī na ruo rwa ngoro na maithori maingī, ti atī nīguo ndīmūiguithie kīeha, no nīguo ndīmūmenyithie wendo ūrīa ndīmwendete naguo.

Kūrekerwo kwa Mūndū Mwīhia

⁵ Angīkorwo nī kūrī mūndū ūiguithītie amwe anyu kīeha-rī, ti nī aiguithītie, no nī inyuothē

aiguithītie kīeha. Ndiroiga ūguo ngīhatīrīria ūrīia wīkīte ūguo.

⁶ Iherithia rīrīa aherithītio nī andū arīa aingī anyu, nīrīmūiganīte.

⁷ Rīu inyuī-rī, nīmwagīrīirwo nīkūmūrekera na kūmūmīrīria, nīguo ndakae gūtoorio nī kīeha gīkīrīte.

⁸ Nī ūndū ūcio, ndamūthaitha mūmuonie atī no mūmwendete.

⁹ Gītūmi kīrīa gīatūmire ndīmwandīkīre marūa macio nīndīmūgerie, na menye kana no mwītiirie magerio na mwathīkage maūndū-inī mothe.

¹⁰ Mūndū ūrīa mūngīrekera, o na niī nīndamūrekera. Naguo ūndū ūrīa ndekanīire-rī (hangīkorwo nī haarī ūndū o na ūrīkū wa kūrekanīra), ūndū ūcio ndaūrekanīra nī ūndū wanyu ndī mbere ya Kristū,

¹¹ nīguo Shaitani ndakae gūtūhoota. Nīgūkorwo tūtirigītwo nī mawara make.

Atungatīri a Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

¹² Na rīrī, rīrīa ndaathiire Teroa kūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū, na ngīkora Mwathani ahingūrīte mūrango-rī,

¹³ ndiigana kūgīa na thayū ngoro-inī yakwa, tondū ndiakorire mūrū-wa-Ithe witū Tito kuo. Nī ūndū ūcio ngiugīra andū akuo ūhoro, ngīcooka ngīthīi nginya Makedonia.

¹⁴ No rīrī, Ngai arogooocwo, o we ūrīa ūtūtongoragia hīndī ciothe na ūhootani thiīnī wa Kristū, nake agatūhūthagīra ta tūrī mūtararīko mwega wa kūmemerekia ūhoro wa kūmenya Kristū kūndū guothe.

¹⁵ Tondū ithuī tūrī mūtararīko wa Kristū ūrīa ūkinyaga harī Ngai, kūrī arīa marahonokio o na arīa maroora.

¹⁶ Kūrī arīa maroora-rī, tūrī mūnungo mūruwa gīkuū; no kūrī arīa marahonokio-rī, tūrī mūtararīko wa muoyo. Nūū ūngīhota wīra ta ūcio?

¹⁷ Ithuī tūtiikaga ta ūrīa andū aingī mekaga; tūtionjorithagia kiugo kīa Ngai nīguo tuone uumithio. Handū ha gwika ūguo-rī, ithuī twaragia tūrī na wīhokeku thīinī wa Kristū mbere ya Ngai, ta andū matūmītwo nī Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcooka kwīgaathīrīria? Kana hihi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimīte kūrī inyuī ta andū arīa angī?

² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandīkītwo ngoro-inī ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe.

³ Inyuī nīmuonanagia atī mūrī marūa moimīte kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandīkītwo na rangi, no maandīkītwo na Roho wa Ngai ūrīa ūrī muoyo. Matiandīkītwo ihengere-inī cia mahiga, no maandīkītwo ihengere-inī cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmīrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū.

⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngīgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai.

⁶ Nīwe ūtūhotithītie tūtuīke ndungata cia kīrīkanīro kīrīa kīerū, nakīo ti kīa ūhoro ūrīa

mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhoro ūrīa mwandīke nī kūrīaga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

⁷ Na rīrī, angīkorwo ūtungata ūrīa wa tene, ūrīa wandīkītwo na ndemwa ihengere-inī cia mahiga, wokire ūrī na riiri, o nginya andū a Israeli makīremwo nīgūikara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūrīa warī na riiri, o na gūtuīka riiri ūcio nīwathiraga-rī,

⁸ githī ūtungata wa Roho to ūgīkorwo ūkīrī na riiri makīria?

⁹ Angīkorwo ūtungata ūrīa ūtuaga andū ehia nī ūrī riiri-rī, githī ūtungata ūrīa ūrehaga ūthingu ndūngīgīkorwo ūrī na riiri makīria!

¹⁰ Nīgūkorwo ūhoro ūrīa warī na riiri mbere, rīu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngī ūkīrīte.

¹¹ Na angīkorwo ūhoro ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngī wa gūtūūra ndūngīgīkorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twaragia ūhoro tūmīriirie mūno, nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu.

¹³ Ithū ūtitariī ta Musa, ūrīa wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agirīrīrie andū a Israeli gūcūthīrīria ūthiū wake rīrīa ūkengi ūcio wathiraga.

¹⁴ No rīrī, meciiria mao nīmaritirio, nīgūkorwo nginya ūmūthī gītambaya o kīu gīkoragwo o ho hīndī ūrīa kīrīkanīro kīu gīkūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītirī kīherio, tondū kīheragio nī ūndū wa gwītīkia Kristū.

15 O na nginya ūmūthī rīrīa watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao.

16 No rīrīa rīothe mūndū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio.

17 Na rīrī, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi.

18 Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio, na nītūgarūragwo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūūra ūrīa ūthiiaga o ūkīongererekaga, o uumīte kūrī Mwathani, ūrīa arī we Roho.

4

Igūna thīnī wa Nyūngū cia Rūmba

1 Tondū ūcio, kuona atī nī tūrī na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtiūragwo nī hinya.

2 No ithuī nītūreganīte na mīthiīre ya hito na ya thoni; ithuī tūtithiiaga na mīthiīre ya wara na tūtitukanagia kiugo kīa Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī ūhoro wa ma tūheanaga hatarī ūndū tūkuongerera, na tūrī mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūndū itwītīkīre.

3 O na angīkorwo ūhoro witū ūrīa tūhunjagia nīmūhumbīre-rī, ūhumbīrītwo kūrī arīa maroora.

4 Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkītie matumane,

nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa Ūhorouřia-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūřia arī we mūhaanře wa Ngai.

⁵ Nīgūkorwo ti ūhoro witū ithuř ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuř tūř ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū.

⁶ Tondū Ngai ūřia woigire, “Ūtheri nīware nduma-inř,” nīwe watūmire ūtheri wake ware ngoro-inř ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiř-inř wa Kristū.

⁷ No rīř, ithuř tūkuuřte kīgřina kīu tūhaana ta tūř na nyřngū cia rīřumba* nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumřte kūř Ngai no nduumaga kūř ithuř.

⁸ Ithuř tūhatřkītwo mūno na mīena yothe, no tūtihehenjetwo; nītūrigřtwo nī wa gwīka, no tūtikuřte ngoro;

⁹ na nītūnyariirřtwo, no tūtitiganřirio; nītūrūndřtwo, no tūtiniinřtwo.

¹⁰ Hīndī ciothe tūkoragwo tūkuuřte gīkuū kīa Jesū na mīři iitū, nīguo muoyo wa Jesū o naguo ūguřranagřirio thīnř wa mīři iitū.

¹¹ Nīgūkorwo ithuř arīa tūř muoyo tūtūire tūneanagwo gīkuū-inř nī ūndū wa Jesū, nīgeetha muoyo wake ūguřranagřirio thīnř wa mīři īno iitū īkuuaga.

¹² Nī ūndū wa ūguo-rī, gīkuū kīrutaga wīra thīnř witū, no muoyo ūkaruta wīra thīnř wanyu.

* **4:7** Mīthithū yahithagwo thīnř wa nyřngū cia rīřumba.

¹³ Nī kwandīkītwo atīrī: "Tondū nīndetīkirie; nīkīo ndaaririe." Nī ūndū wa roho o ro ūcio wa wītīkio-rī, o na ithuī nītwītīkītie na nī ūndū ūcio tūkaaria,

¹⁴ tondū nītūūī atī ūrīa wariūkirie Mwathani Jesū kuuma kūrī arīa akuū, o na ithuī nīagatūriūkia hamwe na Jesū, na atūrūgamie mbere yake hamwe na inyuī.

¹⁵ Maūndū maya mothe nīmakūmūguna, nīgeetha wega ūrīa ūrakinyīrīra andū aingī makīria ūtūme ngaatho ciyūrīrīre nīgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondū ūcio tūtiūragwo nī hinya. O na gūtuīka mwena wa nja nītūrathirīrīkīra, no mūndū wa thīnī nī kwerūhio erūhagio o mūthenya.

¹⁷ Nīgūkorwo mathīna maitū mahūthū na ma ihinda inini maratūma tūreherwo riiri ūmakīrīte wa tene na tene.

¹⁸ Nī ūndū ūcio, tūticūthagīrīria kīrīa kīroneka, no tūcūthagīrīria kīrīa gītonekaga. Nīgūkorwo kīrīa kīonekaga nī gīa kahinda, no kīrīa gītonekaga nī gīa gūtūūra tene na tene.

5

Mūciī witū wa Igūrū

¹ Na rīrī, nītūūī atī hema īno ya gūkū thī, īno tūtūūraga thīnī wayo, īngītharūrio-rī, nī tūrī na nyūmba īngī yumīte kūrī Ngai, nyūmba ītaakītwo na moko ma andū, ya gūtūūra tene na tene īrī kūu igūrū.

² Rīu nītūcaayaga, tūkīrīragīria kūhumbwo na nyūmba īyo īngī iitū ya kuuma igūrū,

³ tondū twahumbwo ūguo tūtigakorwo tūrī njaga.

⁴ Nīgūkorwo rīrīa rīothe tūrī thīinī wa hema īno-rī, nītūcaayaga na tūkaritūhīrwo, tondū tūtiendaga kwaūrwo, no twendaga tūhumbwo na mwīrī ūcio witū wa kuuma igūrū, nīgeetha mwīrī ūyū wa gūkua ūmerio nī muoyo.

⁵ Na rīrī, Ngai nīwe ūtūmbīte nī ūndū wa gītūmi kū kīumbe, na nīatūheete Roho arī ta mwīhoko wa kūrūgamīrīra maūndū marīa magooka.

⁶ Tondū ūcio tūikaraga hīndī ciothe tūrī na ūūmīrīru, tūkīmenyaga atī rīrīa rīothe tūikaraga thīinī wa mwīrī taarī guo mūciī witū, tūikaraga tūrāihanīrīrie na Mwathani.

⁷ Tūtūrīragio nī ūndū wa gwītīkia, no tūtitūrīragio nī ūndū wa kuona na maitho.

⁸ Nguuga atīrī, nī tūrī na ūūmīrīru atī ūndū ūrīa tūngīenda nī tūkorwo tūtarī mwīrī-inī ūyū, no tūkorwo tūrī mūciī hamwe na Mwathani.

⁹ Nī ūndū ūcio, nītūgeragia na kīyo muoroto witū ūtuīke wa kūmūkenia, twakorwo tūrī mwīrī-inī ūyū witū o na kana twakorwo tuumīte thīinī waguo.

¹⁰ Nīgūkorwo no nginya ithuothe tūkaarūgama mbere ya gītī gīa ciira gīa Kristū, nīguo o mūndū akaaheo kīrīa kīmwagīrīire kūringana na maūndū marīa aaneka arī thīinī wa mwīrī, marī mega kana marī mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atī nītūmenyete ūrīa Mwathani aagīrīirwo nī gwītīgīrwo-rī, nīkīo tūgeragia

kūringīrīria andū. Ūrīa tūtariī nī ūndū ūikaine wega nī Ngai, na nīngwīhoka atī o na nīūikaine wega ngoro-inī ciányu.

¹² Tikūgeria tūrageria kwīgaathīrīria harī inyuī rīngī, no nī mweke tūramūhe wa kwīraha nī ūndū witū, nīguo mūhotage gūcookeria arīa merahaga na maūndū marīa monagwo na maitho gūkīra marīa marī ngoro-inī.

¹³ Tūngīkorwo nīkūgūrūka tūgūrūkīte-rī, tūgūrūkīte nī ūndū wa Ngai; na tūngīkorwo meciiria maitū nī mega-rī, tūhaana ūguo nī ūndū wanyu.

¹⁴ Nīgūkorwo wendo wa Kristū nīguo ūtūringagīrīria, tondū nītūmenyete wega atī mūndū ūmwe nīwe wakuire nī ūndū wa andū othe, na nī ūndū ūcio-rī, andū othe nīmakuire.

¹⁵ Nake aakuire nī ūndū wa andū othe, nīgeetha arīa matūrāga muoyo matigacooke gūtūura muoyo nī ūndū wao ene, no matūre nī ūndū wa ūcio wakuire nī ūndū wao na agīcooka akīriūka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, kuumarīu tūtigūcooka gūtua ūhoro wa mūndū na njīra ya kī-mwīrī. O na gwatuīka kūrī hīndī tuonaga Kristū na njīra īyōrī, rīu tūtiikaga ūguo.

¹⁷ Nī ūndū ūcio, mūndū o wothe angīkorwo arī thīnī wa Kristū-rī, nīatuīkīte kīumbe kīerū; maūndū ma tene nīmathirīte, nīmookīte mangī merū!

¹⁸ Maūndū maya mothe moimaga kūrī Ngai, ūrīa watūiguithanirie nake we mwene thīnī wa Kristū, na agītūhe ūtungata ūcio wa ūiguithanio:

19 atīrī, Ngai arī thīinī wa Kristū nīwe wīiguithanagīria thī kūrī we mwene, ategūtarīra andū mehia mao. Nake nīatwīhokeire ndūmīrīrī īyo ya ūiguithanio.

20 Nī ūndū ūcio ithuī tūrī abarūthi matūmītwo a kwarīrīria Kristū, o taarī Ngai ūrathaihana na tūnua twitū. Twamūthaitha handū-inī ha Kristū atīrī: Ītīkīrai kūiguithanio na Ngai.

21 Ngai nīatūmire ūcio ūtaarī na wīhia atuīke mwīhia nī ūndū witū, nīgeetha thīinī wake tūtuīke ūthingu wa Ngai.

6

1 Tondū tūrī aruti a wīra hamwe na Ngai-rī, nītūkūmūringīrīria mūtikae kwamūkīra wega wa Ngai o ūguo tūhū.

2 Nīgūkorwo ekuuga atīrī,
“Hīndī ya gwītīkīrīka-rī, nīndagūthikīrīrie,
naguo mūthenya wa kūhonokanio-rī,
nīndagūteithirie.”

Atīrīrī-i, rīrīrī nīrīo ihinda rīa gwītīkīrīka nī Ngai, naguo ūyū nīguo mūthenya wa kūhonokanio.

Mūtūūrīre Mūritū wa Paūlū

3 Ithuī-rī, tūtitūmaga hagīe na ūndū ūngīhīnga mūndū nīguo ūtungata witū ndūkonerwo mahītia.

4 Aca, ithuī tūrī ta ndungata cia Ngai nītwīgathagīrīria maūndū-inī mothe: nī ūndū wa kūūmīrīria maūndū maingī; na gūkirīrīria mathīna na moritū, na mītangīko;

5 na ūndū wa kūhūūrwo, na kuohwo njeera, na kūreherwo ngūī; na kūruta wīra mūritū, na kūūrwo nī toro ūtukū, na ng'aragu;

6 ningī nī ūndū wa gūtūūra na ūthingu, na ūtaūku, na gūkirīrīria, na gūtugana thīnī wa Roho Mūtheru, na kūgīa na wendani ūtarī na ūhinga;

7 o na kwaria ūhoro wa ma, na gūkorwo tūrī na hinya wa Ngai; nīgūkorwo tūnyiitīte indo cia mbaara cia ūthingu guoko-inī kwa ūrīo na kwa ūmotho;

8 rīmwe tūheagwo gītīlō, na rīrīa rīngī tūgaconorwo, rīmwe tūgacuukīrwo maūndū mooru na rīngī mega; ningī o na tūrī andū a ma, tūgatuuo a maheeni;

9 rīmwe tūgatuuo nītūūlkaine, no rīrīa rīngī tūgatuuo ta tūtoīkaine; ningī tūkahaana ta tūraakua, no tūrī o muoyo; tūhūūragwo, no tūtiūragagwo;

10 o na tūngīonwo ta tūrī na kīeha, ithuī tūkoragwo tūkenete hīndī ciothe; tuonekaga tūrī athīmī, no nītūtuaga andū aingī itonga; tūtuagwo ta tūtarī kīndū, no indo ciothe nī ciitū.

11 Akorinito aya, tūramwarīria hatarī ūndū tūkūmūhitha, na tūkamūhingūrīra ngoro ciitū biū.

12 Ithuī nītūmuonetie wendo witū kūna no inyuī mūtiratuonia wendo wanyu.

13 O ta ūguo tūmwīkītē-rī, ndīramwarīria ta ciana ciakwa, o na inyuī hingūrai ngoro cianyu biū.

Mūtikoohanio na arīa Matetīkītie

14 Mūtikae kuohanio na arīa matetīkītie ta mwīkīrītwo icooki rīmwe nao. Tondū-rī, ūthingu na waganu ingīgwatanīra atīa? Kana

ūtheri na nduma-rī, ingīgīla na ngwatanīro īrīkū?

¹⁵ Kristū na Beliali-rī, marī na ūiguano ūrīkū? Nake mündū ūrīa wītīkītie na ūrīa ūtetīkītie-rī, marī na ngwatanīro īrīkū?

¹⁶ Hekarū ya Ngai yakihota atīa kūiguana na mīhianano? Nīgūkorwo ithuī nī ithuī hekarū ya Ngai ūrīa ūrī muoyo. O ta ūrīa Ngai oigīte atīrī: “Nīndīrītūūranagia nao, na njeerage gatagatī-inī kao, nduīke Ngai wao, nao matuīke andū akwa.”

¹⁷ “Nī ūndū ūcio-rī, umai kūrī o
na mwīyamūranie nao,
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Mūtikahutie kīndū kīrī thaahu,
na nī nīngūmwamūkīra.”

¹⁸ “Nīngūtuīka Ithe wanyu,
na inyuī mūtuīke ariū akwa na aarī akwa,
ūguo nīguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atī nītwīrīirwo maūndū macio-rī, nītwītherie, tūtigane na ūndū o wothe ūrīa ūthūkagia mündū mwīrī na roho, na tūhingagie ūhoro wa ūtheru nī ūndū wa gwītigīra Ngai.

Gīkeno kīa Paūlū

² Atīrīrī, tūhei handū ngoro-inī cianyu. Tūtirī mündū o na ūrīkū tūhītīirie, na tūtirī mündū o na ūrīkū tūthūkītie, na gūtirī mündū o na ūrīkū tūhīnyīrīirie.

³ Ndiroiga ūguo nīguo ndīmūtuīre; nīnjugīte rīngī atī mūrī na handū thīinī wa ngoro ciitū,

kuona atī tūgūtūūra muoyo kana tūkuanīre na inyuī.

⁴ Ndī na ūūmīrīru mūnene ngīmwarīria; nīndīrahaga mūno nī ūndū wanyu. Mathīnainī maitū mothe, nīngoragwo nyūmīrīrie mūno, na gīkeno gīakwa gīgakīrīrīria.

⁵ Nīgūkorwo rīrīa twakinyire Makedonia, mwīrī ūyū witū ndwagīire na kīhurūko, no gūthīnīo twathīmagio o harīa hothe twathīiaga; kūu nja kwarī na ngūū, na ngoro-inī ciitū twarī na guoya.

⁶ No Ngai ūrīa ūhooragīria arīa makuīte ngoro, nīatūhooreririe nī ūndū wa gūūka gwa Tito,

⁷ na to ūndū wa gūūka gwake gwiki, no ningī nī ūndū wa ūhoorerania ūrīa mwamūheete. Nīatūheire ūhoro wa ūrīa mwendaga kūnyona, na kīeha kīnene kīrīa mūrī nakīo, o na ūrīa mwītangaga mūno nī ūndū wakwa; nī ūndū ūcio gīkeno gīakwa gīkīongerereka gūkīra mbere.

⁸ O na ingīkorwo nīndatūmire mūgīe na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī, ndikwīrīra. O na gūkorwo kūrī hīndī nderirīre nī ūndū ūcio-rī, nguona atī marūa makwa nīmamūiguithirie kīeha, no nī gwa kahinda o kanini,

⁹ no rīu ndī na gīkeno, ti tondū nīmwaiguithirio kīeha, no nī tondū kīeha kīanyu nīgīatūmire mūhere. Nīgūkorwo mwagīire na kīeha o ta ūrīa Ngai endaga, na nī ūndū ūcio ithuī tūtirī ūndū mūūru o na ūmwe twamwīkire.

¹⁰ Kīeha kīrīa kiumanīte kūrī Ngai kīrehaga ūhoro wa kūhera kūrīa gūtūmaga andū ma-

honoke, na gūtirī wīriraga gwīka ūguo, no kīeha kīa maündū ma thī kīrehaga gīkuū.

11 Atīrīrī, ta kīonei kīeha kīu kiumanīte na Ngai kīrīa gīciarīte thīnī wanyu: nīgītūmīte mūgīe na kīyo kīnene, o na wendo mūnene wa gwīkūūra, na gwakanwo nī ngoro, na kīmako, na kwīrirīria kūnene, na kwīrūmbūya, o na wetereri wa kuona atī kīhooto nīkīahingio. Maündū-inī mothe-rī, nīmwīonanītie inyuū ene atī mūtirī na ūcuuke ūndū-inī ūyū.

12 Nī ūndū ūcio, o na gwatuūka nīndamwandīkīire marūa-rī, ndiamamaandīkire nī ūndū wa mūndū ūrīa wehītie, kana nī ūndū wa ūrīa wahītīrio, no nīgeetha mūhote kūmenya inyuū ene mūrī mbere ya Ngai ūrīa mwīheanīte nī ūndū witū.

13 Maündū maya mothe-rī, nīmo matūmīte tūmīrīrio.

O ūndū ūmwe na kūmīrīrio gwitū-rī, makīria nītwakenire nī ūndū wa kuona ūrīa Tito aakenete, tondū roho wake nīwekīrītwo hinya nī inyuū inyuothē.

14 Nīnderahīire Tito nī ūndū wanyu, na inyuū mūtianjonorire. No o ta ūrīa maündū mothe marīa twamwīrire maarī ma ma-rī, noguo kwīraha gwitū nī ūndū wanyu harī Tito o nakuo gūtuīkīte ūhoro wa ma.

15 Naguo wendo ūrīa amwendete naguo nīukīrīrīrie kūneneha aaririkana ūrīa inyuothē mwaathīkire, na ūrīa mwamwamūkīrire mūrī na gwītīgīra na kūnaina.

16 Ndī na gīkeno tondū rīu ndī na mwīhoko mūkinyanīru thīnī wanyu.

8

Gwīkīra Hinya ūhoro wa ūtaana

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkwenda mūmenye ūhoro wa Wega wa Ngai ūrīa aheanīte makānitha-inī ma Makedonia.

² Hīndī ūrīa andū acio maageririo na mage-
rio manene-rī, gīkeno kīao kīnene na ūthīni
wao mūkīru nīciatūmire maingīhīrwo nī ūtaana
mūnene.

³ Nīgūkorwo niī ndī mūira atī maaheanire
indo o ta ūrīa maahotire, o na makīruta makīria
ma ūrīa mangīahotire, nī ūndū wa kwīyendera
kwao.

⁴ Nao magītūthaitha na hinya mūno metīkīrio
kūgwatanīra ūhoro-inī wa gūteithia andū arīa
aamūre.

⁵ Magīika ūndū ūcio matiawīkire ta ūrīa
twerīgīrīire, no maambire kwīheana o ene kūrī
Mwathani o na kūrī ithuī, kūringana na ūrīa
Ngai endete.

⁶ Nī ūndū ūcio nītwaringīrīirie Tito, kuona atī
nīwe wambīrīirie ūndū ūcio, atuīke wa kūrīkia
ūndū ūcio wa ūtugi wanyu.

⁷ O ta ūrīa mūgaacagīra harī maūndū mothe,
nīmo gwītīkia, na ūhoro wa kwaria, na wa
ūmenyo, na thīmī wa kīyo gīkinyanīru, o na wa
wendo wanyu harī ithuī-rī, kīngīhīiei wega ūyū
wa gūtugana o naguo.

⁸ Ti kūmwatha ndīramwatha, no ndīrenda
kūgeria wendani wanyu, nyone ūrīa ūrī wa ma
ngīugerekania na kīyo kīa andū arīa angī.

⁹ Nīgūkorwo nīmūū ūhoro wa wega wa
Mwathani witū Jesū Kristū atī, o na gūtuīka aarī
gītonga, nīatuīkire mūthīni nī ūndū wanyu,

nīgeetha inyuī mūtuīke itonga na ūndū wa ūrīa aathīnīkīte.

¹⁰ Ha ūhoro ūyū-rī, mataaro makwa ma ūndū ūrīa ūmwagīrīire makīria nī afīrī: Mwaka ūcio ūrathirire nī inyuī mwarī a mbere, na to ūndū wa kūheana gwīki, no o na nī ūndū wa kwīrirīria gwīka ūguo.

¹¹ Rīu-rī, kīrīkkieie wīra ūcio, nīgeetha kīyo kīanyu kīa wendo wa gwīka ūguo kīiganane na kūrīkkia kwanyu kwa ūndū ūcio, kūringana na kīrīa mūrī nakīo.

¹² Mūndū angīkorwo arī na wendo, kīheo kīu nīgītīkīrīku kūringana na ūrīa mūndū arī na indo, ti kūringana na ūrīa aciagīte.

¹³ Kwīrirīria gwitū ti amwe mahūthīrio mūrigo na inyuī mūhinyīrīrio, no nīgeetha andū othe maigananio.

¹⁴ Ihinda rīrī mūingīhītie indo-rī, nīgūteithia wagi wao, nīgeetha rīrīa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hīndī īyo andū othe nīmakaigananio,

¹⁵ o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: “Mūndū ūrīa wonganītie nyīngī, ndarī kīndū aatigīrīio; nake ūrīa wonganirie nini, ndarī kīndū aagire.”

Tito Gūtūmwo Korinito

¹⁶ Nīngūcookeria Ngai ngaatho, ūrīa wekīrire ngoro-inī ya Tito ūhoro wa kūmūrūmbūya o ta ūrīa niī ndī na ūhoro ūcio.

¹⁷ Nīgūkorwo Tito to mathaithana maitū aamūkīrire, no nīegūuka kūrī inyuī arī na kīyo kīnene nī ūndū wa kwīyendera gwake.

¹⁸ O na nītūgūtūma Tito marī hamwe na mūrū wa Ithe witū ūrīa ūrī na ngumo njega

makanitha-inī mothe nī ūndū wa ūrīa atungatagīra Ūhoro-ūrīa-Mwega.

¹⁹ Makīria ma ūguo, nīwe wathuurirwo nī makanitha nīguo atwarane na ithuī ūhoro-inī wa mūhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tūrutagīra wīra nīguo tūgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kīyo kīrīa tūrī nakīo gīa kwenda gūteithia.

²⁰ Nītūrageria mūno kweherera ūndū o wothe ūngītūma tūrutwo mahītia rīrīa tūkūramata kīheo gīkī kīheanītwo na ūtaana.

²¹ Nīgūkorwo nītūrerutanīria gwīka maūndū marīa mangīonwo magīrīire mbere ya Mwathani, na to harī we wiki, no o na ningī monwo marī magīrīru nī andū o nao.

²² Ningī hamwe nao, nītūgūtūma mūrū wa Ithe witū ūngī, ūrīa tuonete maita maingī na njīra nyingī atī arī na kīyo, o na arī nakīo makīria nī ūndū wa mwīhoko wake mūnene harī inyuī.

²³ Naguo ūhoro wa Tito-rī, nī mūthiritū wakwa ūrīa tūrutithanagia wīra nake nī ūndū wanyu; na ha ūhoro ūkonīi ariū a Ithe witū-rī, o nī atūmwo a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristū.

²⁴ Tondū ūcio oniai andū acio ūira wa wendani wanyu, na gītūmi kīrīa gītūmaga twīrahe nī ūndū wanyu nīguo makanitha mone ūndū ūcio.

9

¹ Na rīrī, ndikuona harī bata ndīmwandīkīre ūhoro wa ūteithio ūrīa wagīrīire kūheo andū arīa aamūre.

2 Nīgūkorwo nīnjūūī kīyo kīanyu gīa kwenda gūteithia, na nīngoretwo ngīrahīra ūndū ūcio kūrī andū a Makedonia, ngameera atī kuuma mwaka ūcio ūrathirire, inyuī andū a Akaia mūtūire mwīhaarīrie kūheana; na kīyo kīu kīanyu nīkīo kīarahūrīte aingī ao.

3 No nīngūtūma ariū a Ithe witū nīguo kwīraha gwitū nī ūndū wanyu ūhoro-inī ūyū wa mūhothi gūtigatuīke gwa tūhū, no mūgaakorwo mwīhaarīrie, o ta ūrīa ndoigire atī nīmwīharīrie.

4 Nīgūkorwo andū amwe a Makedonia mangīrehane na niī makore mūtehaarīrie-rī, ithuī, o na tūtekūmūgweta-rī, nītūgaaconoka nī ūndū wa ūguo tūmwīhokeete.

5 Nī ūndū ūcio, nīndīronire arī wega gūthaitha ariū a Ithe witū maambe mamūceerere ihinda rīu rītanakinya, nīguo marīkīrīrie mībango ya kīheo kīa ūtaana kīrīa mweranīire. Hīndī īyo kīheo kīu nīgīgakorwo kīrī ho, na kīheanītwo na kwīyendera, no ti na kūringīrīrio.

Kūhaanda na Ūtaana

6 Ririkanai ūū: Mūndū ūrīa ūhaandaga tūnini akaagetha o tūnini, nake ūrīa ūhaandaga nyingī akaagetha nyingī.

7 O mūndū aagīrīirwo nīkūheana kīrīa atuīte na ngoro yake nīekūheana, na ndakaheane atekwenda kana taarī kūringīrīrio, nīgūkorwo Ngai endaga mūndū ūrīa ūheanaga akenete.

8 Nake Ngai arī na ūhoti wa gūtūma mūngīhīrwo nī maūndū mothe ma wega wake, nīguo maūndū-inī mothe na mahinda-inī mothe,

mūkoragwo na kīrīa gīothe mūbatarītio nīkīo, nīguo mūkoragwo mūngīhītie indo cia kūruta wīra o wothe mwega.

⁹ O ta ūrīa kwandīkītwo atīrī:

“Nīahurunjīte iheo ciake akahe andū arīa athīnni;
ūthingu wake ūtūrīaga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rīrī, ūrīa ūheaga mūhandi mbeū na akamūhe irio cia kūrīa, nīarīmūheaga mbeū cia kūhaanda, na atūme cingīhe, na ongerere magetha ma ūthingu wanyu.

¹¹ Na inyuī nīmūrītongagio na njīra ciothe nīguo mūheanage na ūtaana hīndī ciothe, naguo ūtaana wanyu, nī ūndū wa wīra witū, ūtūmage Ngai acookagīrio ngaatho.

¹² Ūteithio ūyū mūraruta ti kuuga atī no andū a Ngai mūrahingīria mabata mao, no nītūmaga Ngai acookagīrio ngaatho na njīra nyigī.

¹³ Na tondū wa ūtungata ūcio mwīonanītie naguo ūrīa mūhaana-rī, andū nīmarīgoocaga Ngai nī ūndū wa ūrīa mwathīkīire Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū ūrīa muumbūrīaga atī nīmūwītīkītie-rī, na nī ūndū wa ūtaana wanyu wakūgwatanīra nao o na wakūgwatanīra na andū arīa angī othe.

¹⁴ Na rīrīa mekūmūhoera, ngoro ciao nīmwīciiragia, tondū wa ūrīa wega wa Ngai ūrīa inyuī mūheetwo ūkīrīrīirie kūngīha.

¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nī ūndū wa kīheo gīake kīrīa gītangiu gīka na ciugo ūrīa gītarii!

10

Paūlū Gütetera Ütungata Wake

¹ Niī Paūlū nīndamūthaitha nī ūndū wa ūrīa Kristū arī mūhooreri na mūcaayanīri, o niī ngoragwo na guoya rīrīa ndī na inyuī, no ngakorwo na ūcamba rīrīa itarī na inyuī!

² Nīndamūthaitha mūtikanatūme rīrīa ngooka ngaakorwo na ūcamba ta ūrīa njīrīgīrīire gūkorwo naguo nī ūndū wa andū amwe arīa meciiragia atī mūtūūrīre ūrīa tūtūūraga naguo nī wa gūkū thiī.

³ Nīgūkorwo o na gūtuīka tūtūūraga thiī īno, tūtirūaga mbaara ta ūrīa andū a thiī marūaga.

⁴ Matharaita marīa tūrūaga namo ti ma thiī īno, no nī marīa marī na hinya wa Ngai wa kūmomora cīgitīro cia hinya.

⁵ Nītūmomoraga ngarari, na ūndū o wothe wa mwītūūgīrio wa ngoro ūrīa ūngīgīrīria ūhoro wa kūmenya Ngai, na tūgataha meciiria o mothe nīguo matuīke mīgwate ya gwathīkagīra Kristū.

⁶ Na nītwīhaarīrie kūherithia gīko o giothe kīa ūremi, rīrīa mūgaakorwo mūtuīkīte a gwathīka biū.

⁷ Inyuī mūrarora maūndū o igūrū. Mūndū o wothe angīkorwo arī na ma atī nī wa Kristū-rī, aagīrīire eciirie o rīngī atī o na ithuī tūrī a Kristū o ta ūrīa o nake arī wake.

⁸ No kuoneke ta ndīreraha mūno nī ūndū wa ūhoti ūrīa Mwathani aatūheire. No rīrī, ūhoti witū nī wa kūmuongerera hinya na ti wa kūmūhinyīrīria. Nī ūndū ūcio ndingīconoka nī ūndū wa gwīka ūguo.

⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndīrenda kūmūmakia na marūa makwa.

¹⁰ Nīgūkorwo andū amwe moigaga atīrī, "Marūa make marī na ūritū mūingī, na marī na hinya, no rīrīa arī hamwe na ithuī-rī, ti mūndū ūngītīka, nayo mīario yake nī ya tūhū."

¹¹ Andū ta acio magīrīirwo nīkūmenya atī o ūrīa ūhoro witū ūkoragwo ūrī marūa-inī maitū rīrīa tūtarī ho-rī, ūguo noguo tūkoragwo tūhaana tūgīka maūndū rīrīa tūrī ho.

¹² Tūtigeragia kwīiganania kana kwīgerekania na amwe arīa megathagīrīria. Rīrīa megwīthima na arīa mahaana tao, na makegerekania na arīa matariī tao-rī, matirī ūndū mooī.

¹³ No ithuī-rī, tūtingīraha makīria ma ūrīa kwagīrīire, no tūkwīraha kūringana na gīcunjī kīa wīra ūrīa Ngai atūheete, o na inyuī mūrī gīcunjī kīa wīra ūcio witū.

¹⁴ Tūtireraha gūkīra ūrīa kwagīrīire, ta ūrīa kūngīrī korwo tūtiokire kūrī inyuī, nīgūkorwo nī ithuī twamūkinyīre na Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū.

¹⁵ O na tūtiirahaga gūkīra ūrīa kwagīrīire nī ūndū wa wīra mūrute nī andū angī. Ūndū ūrīa twīrīgīrīire nī atī, o ūrīa wīfīkio wanyu ūrathīi na mbere gūkūra, nakīo gīcunjī kīrīa tūrī nakīo thīinī wanyu nīgīkwarama mūno,

¹⁶ nīgeetha tūhote kūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega ng'ongo iria irī mbere ya kwanyu. Nīgūkorwo tūtikwenda kwīraha nī ūndū wa wīra ūrutītwo rūgongo rūngī nī ūndū ūngī.

¹⁷ No rīrī, "Mūndū ūrīa ūkwīraha, nīerahage

thīinī wa Mwathani.”

¹⁸ Nīgūkorwo mündū ūrīa wīgaathagīrīria tiwe wonagwo arī mwega, no nī ūrīa Mwathani agathagīrīria.

11

Paūlū na Atūmwo a Maheeni

¹ Nīngwīhoka nīmūgūkirīrīria ūrimū ūrīa mūnini ndī naguo; ndamūthaitha mūngirīrīrie.

² Nīndīraigua ūiru nī ūndū wanyu, ūiru uumanīte na ūngai. Ndamwīrīre o mūthuuri ūmwe, na nīwe Kristū, nīgeetha ngaamūneana kūrī we mūrī ta mūirītu gathirange.

³ No ndī na guoya gūtigatuīke atī meciiria manyu no maturuorio mūtiganīrie ūgima na ūtheru wa kwīrutīra Kristū, o ta ūrīa Hawa aaheenekire nī nyoka na wara wayo.

⁴ Inyuī nīmwamūkagīra ūhorō ūngī mūkenete, mündū o wothe angīmūhunjīria ūhorō wa Jesū ūngī tiga Jesū ūrīa twamūhunjīrīrie, kana mūngīamūkīra roho ūngī tiga Roho ūrīa mwamūkīrīre, o na kana mūgetīkīa ūhorō-mwega ūngī tiga ūrīa mwefīkīrīre.

⁵ No ndigwīciiria atī ndī mūnini o na hanini kūrī “atūmwo acio anene.”

⁶ No ngorwo itarī mūrute ūhorō-inī wa kwaria, no ndī na ūmenyo. Nītūmūmenyithītie maūndū maya wega na njīra ciotle.

⁷ Hihi nī kwīhīa ndeehirie nī kwīnyiihīa nīguo ndīmūtū ūgīrīrie inyuī na ūndū wa kūmūhunjīria Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Ngai hatarī irīhi?

8 Nīgūtunya ndaatunyaga makanitha mangī ngīamükīra ūteithio kuuma kūrī o nīguo hote kūmūtungata.

9 Na hīndī irīa ndaarī na inyuī, ndabatario nī kīndū-rī, ndiatuīkaga mūrigo harī mūndū o na ūrīkū, nīgūkorwo ariū na aarī a Ithe witū moka kuuma Makedonia nīmaheire indo cia kūigana mabataro makwa. Nīndīgirīrīrie ndigatuīke mūrigo kūrī inyuī na njīra o yothe, na nīngūthīi na mbere gwīka ūguo.

10 Ti-itherū o ta ūrīa ūhoro wa ma wa Kristū ūrī thīinī wakwa, gūtirī mūndū o na ū thīinī wa ng'ongo cia Akaia ūngīngiria ndīrahe ūguo.

11 Nī kīi gīlatūma njuge ūguo? Nī tondū ndimwendete? Ngai nīoī atī nīndīmwendete!

12 Na nīngūthīi na mbere na gwīka ūrīa ndīreka, nīguo njagithie kīene andū arīa macaragia mweke wa kuoneka atī nīmaiganaine na ithuī, thīinī wa maūndū marīa merahaga namo.

13 Nīgūkorwo andū ta acio nī atūmwo a macheeni, aruti wīra a kūhītithia andū, na metuaga atūmwo a Kristū.

14 Naguo ūndū ūcio ti wa kūmakania, nīgūkorwo o na Shaitani o nake nīetuaga mūraika wa ūtheri.

15 Ndūkīrī ūndū wa kūgegania ndungata ciake cingīitua ndungata cia ūthingu. Marigīrīrio-inī makaagīa na kīrīa kīringaine na ciīko ciao.

Paūlū Kwīrahīra Mathīīna Make

16 Nīnguuga o rīngī atīrī: Mūndū ndakae kuona ta ndī kīrimū. No angīkorwo

nīguo mūkuona-rī, kīnyamūkīrei o ta ūrīa mūngīamūkīra kīrimū, nīguo ndīrahe o hanini.

¹⁷ Úhoro-inī wa mwīraho ūyū ndī nagou-rī, ndiraaria ta ūrīa Mwathani angīaria, no ndīraaria o ta ūrīa kīrimū kīngīaria.

¹⁸ Kuona atī andū aingī nīmareraha ta ūrīa thī iīrahaga-rī, o na niī ngwīraha o tao.

¹⁹ Tondū inyuī mūkīrī oogī-rī, nīmūkiragīrīria arīa irimū mūkenete!

²⁰ Ti-itherū, nīmūkiragīrīria mūndū o wothe o na angīmūtua ngombo ciake, kana ūrīa ūkūmūhatīrīria, kana ūrīa ūkūrīa indo cianyu, kana ūrīa ūgwītūugīria mbere yanyu, o na kana ūrīa ūkūmūhūura hī.

²¹ Nīngūconoka ngiuga atī ithuī nītwaremirwo nī gwīka maündū ta macio!

Ündū ūrīa mūndū ūngī angīhota kwīraha nī ündū waguo-rī, ndīkīarie ta ndī kīrimū-rī, o na niī no ngīgerie kwīraha nī ündū waguo.

²² Andū acio nī Ahibirania? O na niī ndī Mūhibirania. Andū acio nī Aisraeli? O na niī ndī Mūisraeli. Andū acio nī njiaro cia Iburahīmu? O na niī ndī wa rūciaro rwa Iburahīmu.

²³ Andū acio nī ndungata cia Kristū? (Ngwaria ūguo ta ndī mūgūrūku.) Niī nīndīmakīrīte. Nīndutīte wīra na kīyo kūmakīra, na ngaikio njeera mahinda maingī makīria yao, na ngahūürwo na kīboko makīria, o na mahinda maingī ndanakuhīrīria gūkua.

²⁴ Ayahudi nīmahūürire na kīboko maita matano, o ihinda iboko mīrongo ītatū na kenda.

²⁵ Nīndahūürirwo na thanju maita matatū, na

riita r̄imwe nḡihūürwo na mahiga nyuguto,* na maita matatū ndanathūk̄irwo n̄i marikabu nd̄i th̄inī, na nḡiraara o na nḡitinda iria-inī ūtukū ūmwe na mūthenya mūgima.

²⁶ Ngoretwo nḡithii ng'endo nyinḡi. Ngaḡikorwo nd̄i ūgwati-inī wa ḡutwarwo n̄i njūūi, na ūgwati-inī wa atunyani, na ūgwati-inī wa ḡūük̄ir̄rwo n̄i andū a r̄ur̄ir̄i rwitū, na ūgwati-inī wa ḡūük̄ir̄rwo n̄i andū-a-Ndūr̄ir̄i; na ngoona ūgwati nd̄i matūūra-inī manene, na nd̄i th̄inī wa b̄ur̄uri, na nd̄i iria-inī; o na ūgwati wa andū ar̄ia maheenanagia at̄i n̄i ariū na aarī a Ithe witū.

²⁷ Ndaanaruta w̄ira mūritū na wa m̄inoga, na maita mainḡi ngaagaga toro; ndaanakorwo na nḡaragu na nyoota, na maita mainḡi ngaaga kīndū ḡia kūr̄ia; ndaanakorwo heho-inī na nd̄i njaga.

²⁸ Hamwe na macio mothe-r̄i, o mūthenya ngoragwo na mūrigo, nḡitanga n̄i ūndū wa makanitha mothe.

²⁹ Nūū ūnḡikorwo aaḡite hinya, na nīi njage ḡukorwo njūr̄itwo n̄i hinya? Nūū ūnḡih̄ingithio, na nīi njage ḡukorwo nḡicinwo n̄i marakara?

³⁰ Anḡikorwo no nginya nd̄irahe, ngw̄rah̄ira maūndū mar̄ia monanagia ūr̄ia itar̄i na hinya.

³¹ Ngai, na nowe Ithe wa Mwathanî Jesū, ūr̄ia ūgoocagwo nginya tene-r̄i, n̄ioī at̄i ndiraheenania.

³² Kūu Dameski, barūthi ūr̄ia waathanaga ar̄i rungu rwa Mūthamaki Areta-r̄i, n̄iathanire

* ^{11:25} Ayahudi mooragaga mūndū na njira ya kūmūhūūra na mahiga nyuguto (Atūm 14:19-20).

itūūra inene rīa andū a Dameski rīrangīrwo nīgeetha aanyiitithie.

³³ No nīndoimīirio ndirica, ngīkūrūkīrio rūthingo-inī ndī thīinī wa gīkabū, ngīhonoka kūnyiitwo nīwe.

12

Kioneiki kīa Paūlū na Mūigua Wake

¹ No nginya thiī na mbere na kwīraha. O na gūtuīka gwīka ūguo gūtirī uumithio-rī, rīu nīngwaria ūhoro wa maūndū marīa ndanonio nī Mwathani, na marīa ndanaguūrīrio nīwe.

² Nīnjūūī mūndū thīinī wa Kristū, ūrīa woirwo mīaka ikūmi na īna mīthiru, agītwarwo igūrū rīa gatatū. Kana oirwo arī na mwīrī kana atarī naguo, niī ndiūī, Ngai nīwe ūūī.

³ Na nīnjūūī atī mūndū ūcio, kana aarī mwīrī-inī kana ndaarī mwīrī-inī-rī, niī ndiūī, no Ngai nīwe ūūī,

⁴ nīoirwo agītwarwo kūrīa andū arīa metīkītie mathiiaga, akiīqua maūndū matangīīranīka nī mūndū, na maūndū marīa mūndū atangītīkīrio kwaria.

⁵ Nīngwīraha nī ūndū wa mūndū ta ūcio, no ndikwīraha nī ūndū wakwa niī mwene, tiga no ndīrahire nī ūndū wa ūrīa njagīte hinya.

⁶ O na ingīenda kwīraha-rī, ndingītuīka kīrimū, nī ūndū ingīkorwo ngīaria ūhoro wa ma. No ndigwīka ūguo, nīguo gūtikagīe mūndū ūgwīciiria ūhoro wakwa makīria ma ūrīa kwagīriire nī ūndū wa ūrīa njīkaga kana ūrīa njugaga.

7 Nīguo ndikanae gwītūgīria nī ūndū wa ūguūrio mūnene ūguo-rī, nīndekīrirwo mūigua thiinī wa mwīrī wakwa, ūrī mūtūmwo wa Shaitani, nīguo ūnyariirage.

8 Nīndathaithire Mwathani mahinda matatū anjehlererie mūigua ūcio.

9 Nowe akīnjīra atīrī, “Wega wakwa nīkūiganīte, nīgūkorwo hinya wakwa nītuīkaga mūkinyanīru harīa hatarī na hinya.” Nī ūndū ūcio nīngwīraha o na makīria ngenete mūno nī ūndū wa kwaga hinya gwakwa, nīgeetha hinya wa Kristū ūikarage igūrū rīakwa.

10 Kīu nīkīo gītūmaga ngenagīre kwaga hinya, na irumi, na ūritū wa mūtūrīre, na kūnyariirwo, o na mathīna nī ūndū wa Kristū. Nīgūkorwo hīndī ūrīa njagīte hinya, nīguo ngoragwo na hinya.

Paūlū Kūrūmbūiya Akorinito

11 Nīndītuīte kīrimū, no nī inyuī mwatūmire njīke ūguo. Nī inyuī mwagīrīrīwo nīkūngaathīrīria, nīgūkorwo niī ti niī mūnini mūno kūrī “atūmwo acio anene,” o na gūtuīka niī ndīkīrī kīndū gītarī kīene.

12 Maūndū marīa matūmaga mūndū amenywo atī nī mūtūmwo-rī, nīmekirwo gatagatī-inī kanyu na gūkirīrīria kūnene: gūkīringwo ciama, na gūgūkkwo morirū, na maūndū ma kuonania hinya.

13 Inyuī mwakīrī anini gūkīra makanitha marīa mangī nakī, tiga o gūtuīka atī niī ndiigana gūtuīka mūrigo harī inyuī? Ndekerai ihītia rīu!

14 Rīu nīndīhaarīirie kūmūceerera ihinda rīa gatatū, na ndigūkorwo ndī mūrigo harī inyuī, tondū ti indo cianyu ndīrenda, no nī inyuī ndīrenda. Tondū-rī, ciana itiagīrīirwo nī kūigīra aciari a cio mūthithū, no aciari nīo magīrīirwo nī kūigīra ciana ciao mūthithū.

15 Nī ūndū ūcio no ngene kūhūthīra kīrīa gīothe ndī nakīo nī ūndū wanyu, o na niī mwene ndīhūthīre. Ingīmwenda makīria-rī, inyuī no mūkīnyende o hanini?

16 No o na gūtariī o ūguo-rī, niī ndiatuīkire mūrigo harī inyuī. No njīrwo atī hihi ndaarī mwara, na atī nīndamūheenirie!

17 Hihi nīndamūhatīrīirie na ūndū wa mūndū o na ūmwe wa arīa ndamūtūmīire?

18 Nīndaringīrīirie Tito oke kūrī inyuī, na ngītūma mūrū wa Ithe witū moke nake. Tito ndaigana kūmūhatīrīria, kana nīamūhatīrīrie? Githī tūtiarutire wīra thīnī wa roho o ro ūmwe, na tūkīrūmīira njīra o ro ūmwe?

19 Hihi ihinda rīrīrī rīothe mūkoretwo mūgīciirīria atī nī gwīciirīrīra tūkoretwo tūgīciirīrīra harī inyuī? Tūkoretwo tūkiaria mbere ya Ngai ta andū marī thīnī wa Kristū; na rīrī, arata akwa nyenda, maūndū marīa mothe twīkaga nī ma gūtūma inyuī muongererwo hinya.

20 Nīgūkorwo nīndīretigīra, atī rīrīa ndīrīuka, ndahota gūkora mūtahaana ūrīa ingīenda mūkorwo mūhaana, na inyuī mwahota gūkora itahaana ūrīa mūngīenda ngorwo haana. Ngetigīra kwahota gūgaakorwo kūrī na ngūī, na ūiru, na marakara, na njatūkano, na njambanio, na njuukū, na mwītīlo, o na kwaga kīhaarīro.

21 Ngwītigīra atī rīrīa ngooka kūu rīngī, Ngai wakwa ahota gūkanjonorithia mbere yanyu, na niī njigue kīeha nī ūndū wa andū aingī arīa meehirie o mbere, na matīrirīte waganu wa maūndū marīa mooru, na ma ūmaraya, na maūndū ma ūura-thoni marīa matūūrīte meekaga.

13

Ūtaarani wa Mūthia

1 Rīrī nī riita rīa gatatū gūuka kwanyu. Ūhoro o wothe no nginya ūrūgamīrīrwo nī ūira wa andū eerī kana atatū.

2 Nīndamūkaanirie hīndī ūrīa ndaarī na inyuī riita rīa keerī. O na rīu nīngūmūkaania o rīngī, o na itarī hamwe na inyuī: Rīrīa ndīrīuka rīngī, andū arīa matūūrīte mehagia kuuma tene, kana mūndū ūngī o wothe, ndirī ngacaaīra,

3 tondū nīmūrenda kūmenya kīhooto kīa atī nī Kristū waragia na kanua gakwa. We ndamwīkagīra maūndū ta atarī na hinya, no nīonanagia atī arī na hinya gatagatū-inī kanyu.

4 Nīgūkorwo nī ma nīambirwo mūtharaba-inī atarī na hinya, no nītatūūraga muoyo nī ūndū wa hinya wa Ngai. O ta ūguo-rī, o na ithuī tūtirī hinya tūrī thīinī wake, no nī ūndū wa hinya wa Ngai nītūtūūraga muoyo thīinī wake nīguo tūmūtungatage.

5 Mwīgeriei, muone kana inyuī ene nī mwītīkītie ūhoro wa ma; mwītuīriei inyuī ene. Kāi inyuī mūtooī atī Kristū Jesū arī thīinī wanyu, tiga no mūgīkorirwo mūgwīte kīgeranio kīu?

6 Na nīngwīhoka atī nīmūrīona atī ithuī tūtigwīte kīgeranio.

7 Na rīu tūkūhooya Ngai atī mūtikae gwīka ūndū o na ūmwe mūūru. Ti atī nīguo andū monage atī nītwītīkīrītwo nīwe, na nītūtooranītie, no nīgeetha inyuī mwīkage maūndū marīa magīrīire, o na tūngīoneka ta tūtatooranītie.

8 Nīgūkorwo tūtingīhota gwīka ūndū ūreganīte na ūhoro wa ma, tiga o ūrīa ūrī wa ūhoro wa ma wiki.

9 Tūkoragwo na gīkeno rīrīa rīothe tūtarī na hinya, no inyuī mūrī na hinya; na nītūmūhooyagīra mūtuīke andū aagīrīru kūna.

10 Gītūmi kīrīa kīratūma nyandīke maūndū maya o na itarī hamwe na inyuī-rī, nīgeetha hīndī ūrīa ngooka ndikaanahūthīre ūhoti wakwa ūūru, ūhoti ūrīa Mwathani aaheire ūrī wa kūmūkūria, no ti wa kūmūthūkia.

Ngeithi cia Mūthia

11 Na rīu ngīrīkia-rī, ariū na aarī a Ithe witū, tigwoi na wega. Thiiagai na mīthiīre ūrīa yagīrīire, thikagīrīriai ithaithana rīakwa, gīagai na meciiria o mamwe, na mūtūūranagie na thayū. Nake Ngai wa wendo na thayū nīarīkoragwo hamwe na inyuī.

12 O mūndū nīageithie ūrīa ūngī na ngeithi theru cia kīmumunyano.

13 Andū arīa othe aamūre nīmamūgeithia.

14 Wega wa Mwathani Jesū Kristū, na wendani wa Ngai, na ngwatanīro ya Roho Mūtheru, ūroikaraga na inyuī inyuothie.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ūyū ūheanītwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ūngienda kuona kobi ya rũtha rũrū rwa biacara, rora rũrenda-ini rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ūtūme marūa kūri: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mūhūri wa biacara wandikithito nĩ Biblica, Inc., kūhūthīra mūhūri wa biacara wa Biblica® kūbataraga marūa ma gwitikirio kuuma kūri Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ūkobie kana ūtambie wĩra ūyū ūtarī mūgarüre, īndī ndūkagarüre ruri rwa biacara rwa Biblica®. Ūngigarūra kana ūkobie wĩra ūyū, na tondū wa ūguo ūtuķe nĩ wĩra mwerū uumanīte na ūcio-rī, no nginya weheria mūhūri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-ini ūcio mwerū no nginya wonanie nĩ maündū marūk ūgarūnīte, na ūtarīrie wĩra-ini ūcio ta ūū: “Wĩra wa kīhumo warī wa Biblica, Inc. na ūheanītwo tūhū ng’enda-ini cia www.biblica.com na open.bible.”

Kimenyitha kia Mwene-wĩra no nginya kīandikwo iratathi rĩa kīongo kĩa wĩra kana rĩa ūhoro wa Mwene-wĩra ta ūū:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingüre™

Kimenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mūhūri wa biacara wandikithito wabici-ini ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ūhūthīrtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wītikīrie wĩra ūcio mwerū ūgarūnīte ūheanwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rūu rwa CC BY-SA.

Ūngienda kūmenyithia Biblica, Inc. ūhoro wīgīi ūtaūri waku wa wĩra ūyū-rī, twandikīre rũrenda-ini rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kīa Ngai Kīhingūre™

Kimenyithia kīa Mwene-wīra © 2013 nī Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nī mūhūri wa biacara wandikithītio wabici-inī ya United States Patent and Trademark Office nī Biblica, Inc. Úhūthīrītwo na rūtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63